

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΤΟΥ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
ΤΗΣ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩ ΤΗΡΟΥΝΤΕΣ ΤΕΛΕΣΘΕΝΤΩΝ
ΘΑΥΜΑΤΩΝ.

Εραγισθεῖσα καὶ Συναχθεῖσα

ὑπὸ

Κ. Ρ.

Τῇ συνδρομῇ τῶν τοῦ Νοσοκομείου Ἑθελων.
ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦ. Α. ΠΑΝΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Ι. ΔΕΛΛΙΔΟΥ.

1841

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ,

ΤΗΣ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ,

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩ ΥΠΕΡΦΥΩΣ ΤΕΛΕΣΘΕΝΤΩΝ

ΘΑΥΜΑΤΩΝ.

Ἐρανισθεῖσα καὶ Συνταχθεῖσα

ὑπὸ

Κ. Ρ.

Τῇ συνδρομῇ τῶν τοῦ Νοσοκομείου Ἐφόρων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦ. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Ι. ΛΕΩΝΙΔΟΥ.

1841

Η ΖΩΟΔΟΧΟΣ
ΠΗΓΗ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΤΗΣ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ.

ΦΗΜΙΣΜΕΝΟΝ καὶ περιβόητον ἦτον ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ χρόνου τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας τὸ ζωήρρυτον καὶ ἱερὸν ὕδωρ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ὅλος ὁ κόσμος ἀνέκαθεν ἐκήρυττε καὶ ἤδη χίλια στόματα κηρύττουσι τὰ καθ' ἡμέραν ὑπερφυῶς τελούμενα τεράστια, διὰ τοῦ ζωηρρύτου ὕδατος τῆς πηγῆς ὑπὸ τῆς ἀπειρογάμου Δεσποίνης ἡμῶν, τῆς φιλανθρωποτάτης μητρὸς τοῦ Σωτῆρος, τῆς χαριτοδύτου πηγῆς τῶν ἰαμάτων Θεοτόκου Μαρίας. Θαῦμα, καὶ θαῦμα παράδοξον, ἔκαμε γνωστὴν τὴν θαυμαστὴν ἐνέργειαν τοῦ ζωηρρύτου ὕδατος, σειρὰ δὲ θαυμάτων ἐπεσφράγιτε, καὶ ἤδη ἐπισφραγίζει τὴν ὑπερφυᾶ δύναμιν αὐτοῦ ἐνεργούσαν διὰ τῆς χάριτος τῆς Θεομήτορος.

Πολλοὶ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ σοφοὺς καὶ μάλιστα τοὺς Αἰγυπτίους, κατεγίνοντο νὰ εὑρωσι τὴν πανάκειαν, ἰατρικὸν δηλαδὴ ὠφέλιμον καὶ ἰαματικὸν εἰς ὅλα τὰ δυσίατα πάθη καὶ τὸ ὅποιον ἰατρικὸν, ἔλεγον, ἐτι ἡδύ-

νατο νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ μὲν αὐτῶν τὰς προσπαθήσεις, ἐγγρήγορα ἐγνώρισαν, ὅτι δύναμις ἀνθρώπινος ἀδυνατεῖ εἰς τοῦτο, ἤδη δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων, χάρις ὑπερφυῆς τῆς Θεομήτορος ἐνεργοῦσα εἰς τὰ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὕδατα, παιά- κεια γίνεται ὡς καὶ εἰς τὰ ἀνίατα πάθη, ὥς τὸ Ἱερὸν τοῦτο Ἀγίασμα εἶναι κοινὸν ἱατρεῖον, τῶν μετὰ πίστεως ἀδιστάκτως εἰς αὐτὸ προσερχομένων, καὶ ὅχι μόνον ἐπεκ- τίνει τὴν ζωὴν τῶν μετ' ἀδιστάκτου πίστεως προσερ- χομένων ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ νεκροὺς ἀνέστησεν.

ΠΡΩΤΗ ΕΥΡΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΓΙΑΣΜΑΤΟΣ.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας ἀκούοντες τὴν διὰ τοῦ ὕδατος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐνεργοῦσαν θείαν χά- ριν, καὶ τὰ δι' αὐτῆς τελούμενα καθ' ἡμέραν τεράσια, περιέργοι ἴσως, ἐπιθυμοῦν νὰ μάθωσιν ἐξηκριβωμένως τὴν πρώτην τοῦ ἱεροῦ Ἀγιάσματος τῆς Ζωοδόχου Πη- γῆς εὐρεσιν, καὶ μολονότι ἡ Πάνσεπτος εἰκὼν ἡ ἐπ' ὀ- νόματι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τιμωμένη προφανῶς πα- ρίστησι τὴν διὰ θαύματος ἀνακάλυψιν τοῦ Ζωηρρύτου τούτου ὕδατος ὡς καὶ εἰς τοὺς μὴ εἰδότας γράμματα, ἀναγκαῖον ὅμως εἶναι νὰ διαλάβωμεν, ὅσας περὶ τούτης γνώσεις ἔχομεν ἀπὸ τοὺς διασωθέντας Βυζαντινοὺς συγ- γραφεῖς οἵτινες περὶ τούτου συνέγραψαν.

Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος ἀναφέρει τὴν τοῦ Ἀγιάσματος πρώτην δι' ὑπερφυοῦς θαύματος εὐρε- σιν, ἐκθέτων καὶ περιγραφὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Μακέλλη ἀνεγερθέντος ἱεροῦ ναοῦ εἰς τὸν τόπον τοῦτον· ἀναφέρομεν δὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ συγγραφέως τούτου φυλλάττοντες μόνον τὴν ἐννοιαν.

Ὀλίγον (λεγεῖ) μακρὰν τῶν χερσαίων τειχῶν καὶ ἀπὸ τὰς χρυσὰς καλουμένας πύλας ἀπέχον ὡς στάδιον ἓν, ἦτο δάσος πυκνώτατον ἀπὸ πολλὰ κυπαρίσσια καὶ πλατάνους, παλαιόθεν ἀφιερωμένον εἰς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον, μετὰ δὲ τοῦ δάσους τούτου ἀνέβρυσεν πηγὴ τις· ἥτις διὰ τῆς θείας χάριτος παλαιόθεν ἐνήργει πολ- λὰ θαυμάσια, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ με πολυχαιρίαν ἔμεινεν ὁ τόπος ἀκαλλιέργητος, ἐρύτρωσαν περὶ τὴν πηγὴν θάμνοι πολλοὶ, καὶ λάσπη ἐπισυρρευθεῖσα δὲν ἄφινε πλέον τὸ ὕδωρ νὰ ἀναβρύσῃ· μετὰ δὲ ὁμως τοῦ τέλμα- τος ἐγκυρῖζετο ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ πηγὴ, ἀπὸ κάποιαν ὑγρασίαν ὑδάτων ἥτις ἐπεπύλαζεν ἐπάνω εἰς τὴν λάσπην.

Μίαν τῶν ἡμερῶν διαβαίνων ἐκεῖθεν ἀπλοῦς τις στρα- τιώτης, Λέων Μακέλλης τὸ ὄνομα, εἶδεν ἄνθρωπον τυ- φλὸν πλανώμενον εἰς δύσβατα μέρη, καὶ εὖσπλαχνι- σθεὶς ἐχειραγώγησεν αὐτὸν ἱκανὸν διάστημα, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ὑπερβο- λικοῦ κόπου, ὁ τυφλὸς κατετρύχετο ἀπὸ τόσῃν δίψῃ ὥστε δὲν εἰμπόρει πλέον νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του, παρεχάλει λοιπὸν τὸν Λέοντα νὰ καθίσουν εἰς κάμμιαν

σκιάν, καὶ ἀφοῦ ἀναπαυθεὺν ὀλίγον νὰ παρηγορήσῃ τὴν δίψαν του, διότι δὲν εἰσπέρει πλέον νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν δίψαν, ὁ δὲ Λέων ἀφοῦ ἀπέθεσε τὸν τυφλὸν εἰς τινὰ σκιάν τοῦ παρκαυμένου δάσους, κινούμενος ἀπὸ σπλάχνος περιήρχετο τὸ λα-σπῶδες ἐκεῖνο μέρος, ζητῶν ὀλίγον ὕδωρ διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν τυφλόν. Ἐνῶ δὲ ἐπεριφέρειτο τῇ δε καλκείσῃ ἤκουσε φωνὴν ἀνωθεν λέγουσαν πρὸς αὐτόν· « Λέων μὴ κοπιᾷς ζητῶν τὸ ὕδωρ μακρὰν, ἐδῶ πλησίον εἶναι τὸ ὕδωρ ». Ἐκστατικὸς ὁ Λέων διὰ τὴν παράδοξον φωνήν, πάλιν περιήρχετο τῇ δε καλκείσῃ διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀναγελθέντος ὕδατος, καὶ τὸ ὅποσον μὴ δυνάμενος νὰ εὕρῃ ἔστρεψε περίλυπος, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἤκουσε πάλιν δευτέραν φωνὴν λέγουσαν· « Λέων Βασιλεῦ, εἰσελθε » εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ ἄλλου τὸ κατάσκιον καὶ πέφυκ-» νωμένον, ἀντλήσον ἀπὸ τοῦ εἰς αὐτὸ φαινόμενον θολερόν » ὕδωρ, καὶ δός εἰς τὸν τυφλόν ἵνα θεραπεύσῃ τὴν δίψαν » του, λάβε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου πηλοῦ, καὶ χρί-» σον τοὺς ὀφθαλμοὺς του· ὅπῃ δὲ εἶμαι ἐγὼ ἥτις πρὸ » καιροῦ ἐξελεξάμην τὸν τόπον τοῦτον, μετ' οὗ πολὺ θέ-» λεις τὸ ἐννοήσῃ, θέλω δὲ σὲ βοηθήσῃ ἵνα ἐποικισδομή-» σῃς ἐνταῦθα νὰν εἰς τὸ ὄνομά μου, εἰς τὸν ὅποσον οἱ » μετὰ πόθου καὶ εὐλαθείας προσερχόμενοι καὶ μετὰ » πίστεως ἀδιστάκτου ἐπικαλούμενοι τὸ ὄνομά μου, θέλουν » λαμβάνει τῶν συμφερόντων αἰτημάτων τες τὴν ἀπό-» λαυσιν, καὶ τῶν παλῶν τελείαν τὴν ἰασιν ». Ἐκθαμβὸς ὁ Λέων διὰ τὴν παράδοξον φωνήν, τρέχει προθύμως,

καὶ λαμβάνων ἀπὸ τὸν πηλὸν χρίει πρῶτον τοὺς ὀφθαλ-μοὺς τοῦ τυφλοῦ, ἔπειτα λαβὼν καὶ ἀπὸ τὸ ὕδωρ ἔδω-κεν εἰς τὸν τυφλόν ὅς τις, ἡμιθανὴς ἤδη ἀπὸ τὴν δίψαν, ἀνέλαβε· νίψας δὲ μὲ αὐτὸ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πα-ραχρῆμα! ὦ τῶν θαυμασίων σου Θεογεννήτρια κόρη! ἀνέβλεψε, καὶ εἰσῆλθε μόνος εἰς τὴν πόλιν, διηγούμενος τὰ μεγαλεῖα τῶν θαυμάτων τῆς Θεομήτορος· τοῦτο δὲ ἔγεινε κατὰ τὸ 450 Σωτήριον ἔτος ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ (*).

Ἀναγορευθεὶς δὲ Βασιλεὺς ὁ Λέων (**) ἐνθυμήθη τὴν πρόρρησιν τῆς Θεομήτορος ὅθεν εὐθὺς καθαρίζει τὸν τό-πον ἐκεῖνον ἀπὸ τὴν ἐπικειμένην λάσπην καὶ σκάψας βαθέως διαχωρίζει τὴν φλέβαν ἐκείνην τοῦ ὕδατος ἀπὸ τῆς ἄλλης, καὶ περιτειχίσας αὐτὴν ἀνεγείρει εἰς τὴν πηγὴν Ἱερὸν Ναὸν εἰς τιμὴν τῆς Θεομήτορος. Ὁ δὲ πα-ρὰ τοῦ Λέοντος ἀνεγερευθεὶς ναὸς πρὸς μὲν τὸ κάτω μέ-ρος τοῦ βάθους εἶχε σχῆμα τετραγώνου ἑτερομήκου, ὥς τὸ πλάτος ἦτο τριτημόριον τοῦ μήκου, τὸ δὲ ὕψος ἦτο ἕσον τὸ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἀγιάσματος ἕως τὴν ἐπι-

(*) Ὁ Μαρκιανὸς ἦτον ἀπὸ τὴν Ἰλλυρίαν, καὶ ἀπὸ στρατιωτῆς καὶ συγκλητικὸς ἐκυρήθη καὶ Βασιλεὺς, τῇ βοηθείᾳ καὶ συνεργείᾳ Πουλ-χερίας Λυγαύστης, ἐστέφθη κατὰ τὸ 450 ἔτος, ἀπέθανε δὲ κατὰ τὸ 456 Βασιλεύσας χρόνους 6 καὶ μῆνας 6.

(**) Λέων ὁ Μακέλλης, ὅστις ἐπωνομάζετο καὶ πρεσβύτερος καὶ μέ-γας, ἦτο γέννημα τῆς Θράκης, ἀπὸ γονεὺς εὐτελεῖς, ἀνηγορεύθη Βασι-λεὺς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 457, ἀπέθανε τῷ 474 Βασιλεύσας χρό-νους 17 καὶ μῆνας 6.

φάνειαν ἄλλο τόσον ὑψοῦτο ἐπάνωθεν τῆς ἐπιφανείας, ὥς ἀπὸ τοῦ σημερινόν τοῦ ἀγιάσματος βάθος, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν τῶν τότε 25 βαθμίδων, εἰκάζεται νὰ ᾔητο τὸ ὕψος τοῦ ναοῦ πῆχυν 14 ἕως 15, τὰ τεῖχη τὰ ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὑψούμενα ᾔητο ποικίλα, κατεσκευασμένα μὲ καλλίστην προσαρμογὴν· τέσσαρες μεγάλαι στοαὶ (καμάραι) εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ ναοῦ, καὶ μεταξὺ τούτων ἄλλαι μικρότεραι κύκλωθεν, ἐφαίνοντο ὅτι ἐδόστανον ἐπάνω των τὸν θόλον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ὅστις ἐπικυρτούμενος σφαιροειδῶς ἔμεινεν ἀνοικτός περὶ τὸ μέσον, ἐκ τοῦ ὁποίου μέρους ἐφωτίζετο ἡ κάτωθεν πηγὴ μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου καὶ περιελάμβετο ἱκανά· εἰς δὲ τὰ δύο πλάγια τοῦ ναοῦ ᾔησαν καὶ ἕτεροι δύο ναοί, μὲ στοὰς καὶ κίονας εἰς εἶδος ναρθήκων, οἱ ὁποιοὶ ἐφάνιντο ὅτι ἀνεπλήρωναν τὸ ἑτερομήκες σχῆμα τοῦ ναοῦ εἰς πλῆρες τετράγωνον, ᾔησαν δὲ καὶ δύο κλίμακες ἐκατέρωθεν ἀπὸ 25 βαθμίδας, διὰ νὰ καταβαίνωσιν εὐκόλως οἱ Χριστιανοί· ἡ δὲ πηγὴ εὗρίσκετο περὶ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ κλίνουσα, πρὸς τὸ ἐν μέρος ἕως ὀργυιᾶς δύο, περιφραττομένη κύκλωθεν ἀπὸ μάρμαρα λευκώτατα ἐντέχνως κατεσκευασμένα ἔχουσα ἐπάνωθεν στόμιον· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ στομίου ᾔητο φιάλη κοίλη μὲ ὀπάς, διὰ νὰ γεμίζωσιν οἱ θέλοντες εὐκόλως τὰ ἀγχεῖά των· εἶχε δὲ καὶ σωλῆνα ἀφανῆ τὸ ἀγίασμα ἐξ οὗ ἔρρεε· ὁ δὲ σωλὴν εἶχε δύο τρύπας ἢ μία κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἡ δὲ ἄλλη πλησίον τοῦ ἱεροῦ βήματος, ἐξ ἧς οἱ προσερχόμενοι ἐλάμβανον ἐκ τοῦ ἱεροῦ πηλοῦ μὲ ἐπί-

τηδες κατεσκευασμένον ἐργαλεῖον εἰς εἶδος κοχλιαρίδος, πρὸς ὑγείαν αὐτῶν καὶ κάθαρσιν. ὅλα τὰ τεῖχη κύκλωθεν ᾔητο κατασκευασμένα ἀπὸ ψήφιδας· ὁ δὲ θόλος ᾔητο κεχρυσωμένος ἀπὸ καθαρὸν χρυσίον· κύκλωθεν δὲ τοῦ θόλου ᾔητο ἐξωγραφισμένα τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς πανάγνου μητρὸς αὐτοῦ, περὶ δὲ τὸ μέσον τοῦ θόλου ᾔητον ἐξωγραφισμένη ἡ ζωφόρος πηγὴ καὶ ἡ κυρία Θεοτόκος βασιλεύουσα ἐν ἀγκάλαις τὸ πάγκλον καὶ προαιώνιον αὐτῆς βρέφος· ἐφαίνετο δὲ νὰ ἀναβρίη ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς τὸ καθαρώτατον ἐκεῖνο ὕδωρ, τὸ ὁποῖον κατερχόμενον ἐφαίνετο ὡς νεφέλη, ἡ δὲ μορφή τῆς κυρίας Θεοτόκου ἐφαίνετο ὡς ἀτενίζουσα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ χαρίζουσα εἰς αὐτὸ μίαν γόνυμον χάριν· ἡ δὲ εἰκὼν αὕτη, ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς στιλπνότητος ἀντανκλωμένη μὲ ζωρότητα εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ἱεροῦ ἀγιάσματος, ὡς ἡ μορφή εἰς τὸν καθρέπτην, ἐπέφερε θαυμασμόν καὶ ἔκστασιν εἰς τοὺς θεατὰς, οἵτινες ἀπορῶντες δὲν εἴξευρον τάχα ἐκ τοῦ ὕδατος ἀντανανκλάται ἡ εἰκὼν εἰς τὸν θόλον, ἢ ἐκ τοῦ θόλου εἰς τὸ ἱερὸν ἀγίασμα. Τοιοῦτος λοιπὸν ᾔητον ὁ παρὰ τοῦ Λέοντος ἀνεγερθεὶς νχὸς τῆς Θεοτόκου, εἰς τὴν πηγὴν τοῦ δάσους, ὅπου ὁ τυφλὸς ἀνέβλεψε, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Νικηφόρου, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Λέων ὠνόμασε Ζωοδόχον Πηγὴν, ὡς εἰς τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐκλάμπουσα ἡ θαυματουργὸς τῆς Θεομήτορος χάρις.

ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ ΑΝΕΓΕΡΘΕΙΣ ΥΠΟ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ.

Βασιλεύοντος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ (*) ἔγεινε προσθήκη εἰς τὴν οἰκοδομὴν Λέοντος τοῦ Μακέλλη, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. (**) Ὁ Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἔτυχεν ἅπασχῃ ἀπὸ δυσουρίας, ἐμποδισθὲν τὸ οὐρὸς του ἀπὸ πέτρων, ἧτις ἐγεννήθη εἰς τὴν κῆστιν αὐτοῦ, καὶ ἀπογνώσθεις ἀπὸ τὴν βοήθειαν τῶν ἱατρῶν, ἔφθασεν εἰς ἀκμὴν θανάτου, εὐρισκόμενος δὲ εἰς τοιαύτην ἐλσεινὴν κατὰσασιν, ἤκουσε περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς φωνὴν γλυκυτάτην, λέγουσαν, «ἀδύνατον ὦ Βασιλεῦ, νὰ ἀναλάβῃς τὴν προτέραν ὑγίαν σε, εἰὰν δὲν πῖς ἀπὸ τοῦ ὕδαρος». Ὁ δὲ Βασιλεὺς μὴ γνωρίζων εἰς ποῖον μέρος τὸ ὕδωρ

(*) Ἰουστινιανὸς ὁ Ἀνίκινος ὁ ἐπικληθεὶς μέγας ἦτο τὸ γένος Θράξ, ἀνεψιὸς Ἰουστίνου τοῦ Βασιλέως, ἀνηγορεύθη Βασιλεὺς τῷ 527 ἔτει, ἀπέθανε τῷ 566, ζήσας χρόνους 83, βασιλεύσας δὲ χρόνους 38.

(**) Γεώργιος Κωδινὸς ὁ Κουροπαλάτης λέγει οὕτω·

Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀπερχόμενος ποτὲ εἰς τὴν Θράκην νὰ κυνηγήσῃ, εἶδε πλῆθος λαοῦ οἵτινες ἐξέβαινον ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ ἠρώτησεν ὁποῖος ναὸς ἦτο; Στρατηγὸς δὲ τις, Μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ, ἡ πηγὴ τῶν ἱαμάτων εἶναι Δέσποτα Ἁγία· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔπειτα προσέταξε καὶ ἔκτισεν περὶ αὐτῷ ναὸν μεγαλῆτερον καὶ ὡραιότερον, ἀπὸ τὴν ὕλην ἧτις ἐπερίσευσεν ἀπὸ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀνεκκινίσθη δὲ ὑπὸ τῆς θετῆς μητρὸς Βασιλείου τοῦ Μακεδόνης· ὁ δὲ Βασίλειος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῆς Θεομήτορος τὸν μετονομασθέντα σῖγμα.

τοῦτο εὐρίσκεται, ἔμεινε περίλυπος, ἀλλ' εἰς ἄλλην νύκτα ἔξυπνος ὢν πρὸς τὸ ἐξημέρωμα ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἡ κυρία Θεοτόκος εἰς σχῆμα σεμνοπρεπὲς καὶ τὸν εἶπεν «ἐγέρθητι ὦ Βασιλεῦ καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν πηγὴν μου, πῖε ἀπὸ τοῦ ὕδαρος αὐτῆς, καὶ θέλεις λάβει τὴν προτέραν σε ὑγίαν». Ὁ δὲ Βασιλεὺς πρόθυμος πορεύεται εἰς τὴν πηγὴν τῆς Θεοτόκου, καὶ πίνων ἀπὸ τοῦ ὕδαρος ἐθεραπεύθη ἀπὸ τοῦ δεινὸν ἐκεῖνο πάθος, διαλυθείσης τῆς πέτρας μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου δι' εὐγνωμοσύνην λοιπὸν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίας, ἀνήγειρε παρὰ τὸν αὐτὸν τοῦ Λέοντος ἀνεγερθέντα ναὸν, ἕτερον ναὸν περικαλλῇ, δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν γενομένης εὐεργεσίας τῆς Θεομήτορος, ὅπου καὶ ἱερὸν Μοναστήριον κατεσκεύασεν, εἰς τὸ ὁποῖον κατώκεν πλῆθος μοναχῶν. (*)

Ἐπειδὴ ὁμοῦ καὶ μέγα μέρος τοῦ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθέντος ναοῦ μετὰ τοῦ ἡμίσεως θόλου κατέπεσεν ἀπὸ σεισμόν, ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνης, ἀπεφάσισεν ὁ αὐτὸς Βασίλειος νὰ τὸν ἀνακαινίσῃ ἐκ θεμελίων, μὲ πλειοτέριν ἀσφάλειαν· ἐμποδισθεὶς ὁμοῦ ἀπὸ μερικοὺς τῶν ἀρχόντων του δὲν τὸν ἔκτισεν ἐκ θεμελίων, ἀλλ' ἀνήγειρε μόνον τὸ καταπεπτωκὸς ὑπὸ τοῦ σειμοῦ, ποιήσας τὸ ἡμισφαίριον τοῦ θόλου ἀσφαλέστερον, καὶ στολίσας τὸν ναὸν μὲ μεγαλοπρε-

(*) Ὁ ναὸς οὗτος εἶχε πλῆθος οἰκημάτων διὰ τοὺς μοναχοὺς, ξενῶνας μεγαλοπρεπεῖς, περιβόλια, πηγὰς, κήπους, καὶ περίφραγμα μὲ τεῖχος, πλέον τοῦ ἐνὸς τετραγωνικοῦ σταδίου.

πείς εἰκόνας, καὶ ἄλλα τεχνουργήματα· διεφθάρη δὲ ὕστερον καὶ ἀπὸ ἄλλους σεισμύς· ὥστε εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἔγραψε Νικηφόρος ὁ Κάλлистος, ὁ ναὸς ἦτο πάντῃ ἄλλοιός. Φαίνεται δὲ καὶ ὁ ἴδιος Νικηφόρος νὰ ἀγνοῇ τὴν πρώτην κατάστασιν τοῦ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθέντος ναοῦ, ἀρκεῖται δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ φέρῃ μάρτυρα τῆς πολυτελείας καὶ μεγαλοπρεπείας τοῦ ναοῦ τούτου Προκόπιον τὸν Καισαρέα ἱστορικὸν σύγχρονον τῷ Ἰουστινιανῷ, ὃς τις συντόμως λέγει.

« Ἀς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοὺς ναοὺς τῆς Θεοτόκου Μαρίας,
» εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας πολλὰς ἐκκλησίας Ἰουστινιανὸς
» ὁ Βασιλεὺς ἀνήγειρεν εἰς πάμπολλα μέρη τῆς Ῥωμαϊ-
» κῆς ἐπικρατείας, ὥς μία μόνη ἐξ αὐτῶν, ἤθελε νομι-
» σθῇ Βασιλικὸν ἀριστούργημα. Ἀλλ' ἐκ τῶν πολλῶν
» ἐκκλησιῶν, ἃς ἐξιστορήσωμεν τὰς Θεομητορικὰς ἐκ-
» κλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὰς ὁποίας ἐκ-
» τισεν εἰς φυλακτήριον αὐτῆς, αἵτινες ὑπερβαίνουσιν
» ὅλας τὰς λοιπὰς. Ἐξ αὐτῶν ἡ μία κεῖται ἐμπροσθεν
» τοῦ ἐν Βλαχέρναις περιόδου, καὶ ἡ ἄλλη ἡ ἐπὶ ὀνόμα-
» τι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Τόσον δὲ ὑπερβαίνουσι τὰς
» ἄλλας ἐκκλησίας, εἰς τε τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ καλ-
» λονίαν, ὥς οὔτε μὲ τὸν νοῦν με δύναμαι νὰ τὰς σκια-
» γραφήσω, οὔτε μὲ λέξεις ἀρμοδίως δύναμαι νὰ τὰς
» παραστήσω ».

Τοιαύτη μὲν εἶναι ἐν συνόψει ἡ περιγραφὴ τοῦ Προ-
κοπίου τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖται μάρτυρα ὁ Ἐανθόπελος,
εἰμπορεῖ δὲ καθεὶς ἐκ τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς

νὰ ἐννοήσῃ, ὅποῖος ἦτον ὁ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθεὶς
ναὸς τῆς Πηγῆς, ὅσοι μάλιστα γνωρίζουν ἐξ ἱστορίας
πόσον ζήλον εἶχεν ὁ Βασιλεὺς αὗτος, εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃ
θεῖα καὶ ἱερὰ καταγώγια, μεγαλοπρεπῆ καὶ περίδοξα
ἀμιλλώμενα καὶ μὲ τὰ ἐπτά τοῦ κόσμου θεάματα. Ἀλ-
λὰ μολονότι ὁ ναὸς αὗτος κατέπεσε πολλάκις ὑπὸ σει-
σμῶν, καθὼς εἵπομεν, καὶ εἰς τὴν πτώσιν τῶν Ῥωμαϊ-
κῶν πραγμάτων ἐλεηλατήθη πολλάκις, καὶ τέλος, διό-
λου ἀπεγυμνώθη, καὶ ἡρημώθη, διέσωζεν ὁμως εἰσέτι
ἐκείνην τὴν μεγαλοπρέπειαν, ἥτις ἀνεδείκνυσεν αὐτὴν,
ὅντως βασιλικὸν ἀριστούργημα, ἀλλὰ μετὰ τὴν αἰχ-
μαλωσίαν ἐπιταγῇ ἀνωτέρᾳ κατεδαφίσθη ὁ τῆς Ζωο-
δόχου Πηγῆς ναὸς, ἡ δὲ ὕλη αὐτοῦ μετεκομίσθη εἰς κα-
τασκευὴν τοῦ Σουλτὰν Βεγιαζίτις· τοσοῦτον δὲ κατη-
ρημώθη τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ περικαλλὲς κτήριο, ἀπὸ τοῦ
καταπεπτωκὸς χῶμα, ὥστε οὐδὲ τὰ ἐρείπια τῶν θεμε-
λίων αὐτοῦ δὲν ἐφαίνοντο μετ' ὀλίγον, ἐκτὸς τῶν ἐρεί-
πίων τοῦ μικροῦ ναοῦ ὅπου ἔκειτο τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα,
τὸ ὁποῖον χῶμα ἐφαίνετο ὡς περιτειχισμένος λάκκος.
Διωρίσθη δὲ καὶ ἐπὶ τούτῳ φύλαξ, διὰ νὰ μὴν ἤθελον
συντρέχει πλέον οἱ Χριστιανοί, οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ ἐρεί-
πια, διότι τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα πλημμυρὸν, ἀνέβρυσεν καὶ
ἐπάνωθεν τοῦ χώματος, καὶ συνέτρεχον πάλιν οἱ Χρι-
στιανοὶ εἰς τὴν τούτου ἀπόλαυσιν. Ἀλλὰ μετὰ χρόνους
ὀλίγους, ἐδόθη ἄδεια ἵνα κατασκευασθῇ ἐκεῖ πάλιν μι-
κρὸς τις ναὸς μὲ προσδιωρισμένον πλάτος καὶ μήκος καὶ
εἰς προσδιωρισμένην ἡμερῶν ποσότητα κατασκευάσθῃ

δὲ ναὸς σκοτινότατος καὶ μικρὸς, καὶ μόλις ὑφούμενος ἐκ τῆς ἐπιφανείας πῆχ. δύο. Ὁ δὲ φύλαξ ἔμεινε πάντοτε λαμβάνων ἔκτιμον ἀπὸ τοὺς εἰσερχομένους Χριστιανούς εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, χαρισθὲν τὸ εἰσόδημα τοῦτο ἐν τῇ φυλακῇ τῶν Ἐμῆριδων (*) μὲ θέσπισμα. (**) ὁ δὲ μικρὸς οὗτος καὶ σκοτεινóτατος ναὸς ἔμεινε ἄχρι τοῦ 1821· ἀλλὰ τῷ 1821 κατεδαφισθεὶς καὶ διόλου ἐρημωθεὶς κατεσχώθη τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα καὶ δὲν ἐφαίνετο. (***) Οἱ Χριστιανοὶ ὁμῶς καθήραντες τὰ ἐρείπια, καὶ

(*) Τάγμα παλαιότατον ἱερὰν. Ὅλοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ τάγματος τοῦτου ἐφόρου ἐπὶ κεφαλῇς τείλιγμα πράσινον, παρ' αὐτοῖς Ἱερώτατον.

(**) Οὕτως ἡδύοχησεν ὡς φαίνεται ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὥστε ὅλα τὰ εἰσόδηματα τοῦ ναοῦ τῆς νῆς ἐξοδεύωνται εἰς τὰ δύο νοσοκομεῖα καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας δυστυχούντων ὁμογενῶν. Μάλιστα δὲ καὶ εἰς τὸ ἐσχάτως νέο οἰκοδομηθὲν Νοσοκομεῖον, τὸ ὁποῖον διακρίνεται εἰς τρεῖς τμήματα, τὸ μὲν διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, τὸ δὲ διὰ τοὺς φρενολήπτας, καὶ τὸ ἄλλο διὰ τοὺς ἐνδεεῖς προβαδηνότας τῇ ἡλικίᾳ· τὸ δὲ Νοσοκομεῖον τοῦτο οἰκοδομήθη διὰ δαπάνης τῶν ὁμογενῶν καὶ διὰ προθυμίας τῶν ἐντίμων Ἐφόρων, τῆς τοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐνδιελαμβάνονται εἰς τὴν Σελ. 16. Ὅσον μὲν διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ Ἱεροῦ τούτου καταστήματος, καὶ διὰ τὸν ἄριστον διοργανισμόν του· περιττὸν εἶναι τὸ νῆ ἐκτανθῶμεν, ἐν ὅσῳ κηρύττεται ὅχι μόνον παρὰ τῶν ὁμογενῶν μας· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀλλογενῶν περιέρχων. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἔκτιμον τῆς θύρας τοῦ ναοῦ τῆς νῆς διδῆται ὡς παρηγορία εἰς τοὺς ἐν φυλακῇ· ὥστε οἱ εἰς τὸν ναὸν τοῦτον προσφέροντες προσφορὰν, εἰς τοὺς ἐν ἀνάγκαις καὶ ἀσθενεῖς τὰς προσφέρουσιν.

(***) Καὶ ἄλλοτε εἶχε κατ' ὅ Ἱερός ναὸς δὲς· ἄτακτοι τινὲς καὶ λησται ἐτρώπων τὸ τεῖχος τοῦ ναοῦ νυκτός, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἀπεγύμνωσαν ἀπὸ ὅλα τὰ Ἱερὰ σκεύη, ἔβαλλον καὶ πῦρ καὶ τὸν κατέκαυον. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἔλιπον ἀπὸ τοῦ νῆ ἀνεγείρωσι, μὲ μεγάλην φιλοτιμίαν.

ἀνοίξαντες αὐτὸ πάλιν, ἔτρεχον εἰς τὴν τουτοῦ ἀπολαυσιν. Ἡ δὲ Κυρία Θεοτόκος δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τοῦ νῆ ἐνεργῇ ἁπειρα θαυμάσια, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς. Εἰς μίαν θυρίδα τῶν ἐρειπίων, ἔκειτο πίναξ τίς σεσαρωμένος ἐκ τῶν πολλῶν ὄμβρων καὶ χιόνος· εἰς τὸν πίνακα τοῦτον εὐρίσκονται δέκα νεώτερα θαύματα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀπὸ τοῦ 1821 ἕως τοῦ 1829, καὶ τὰ ὅποια ἀπὸ τε τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὸ ὕψος, δὲν φαίνονται νῆ ἦναι γεγραμμένα ἀπὸ ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν γραφέα, ἀλλ' ἀπὸ πολλοῦ· τὸν πίνακα τοῦτον ἐλάβομεν, καὶ ἀντιγράψαντες ἐξεθέσαμεν μετὰ τὰ θαύματα τὰ ὅποια περιγράφει ὁ Ξανθόπουλος, εἰς δόξαν τῆς Θεομήτορος.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΝΑΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠ' ΑΥΤΟΙΣ
ΑΝΕΓΕΡΘΕΝΤΟΣ ΝΕΟΥ ΝΑΟΥ.

Εἰς τὰς εὐκλειεῖς ἡμέρας τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τοῦ τρισεβδόστου ἡμῶν Βασιλέως Σουλτάν Μαχμούτ ὅτε οἱ ὑπῆκοοι ἔχαιρον κάθε ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ἐθίμων, καὶ ἐδώθησαν πολλαὶ ἄδειαι ἀνοικοδομῆς Ἐκκλησιῶν. Ἐζητήθη ἀπὸ τοῦ ἔθνους ἡ ἄδεια τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ναοῦ. Τὸ δὲ σχέδιον ἦτο κατ' ἀρχὰς τοιοῦτον· ἐσχόπευον νῆ ἀνεγείρωσι τὸν κατὰ τὸ 1821 κατα-

σκαφέντα Ἱερὸν ναὸν, ἀπὸ τοῦ κάμωσι μερικὰς πη-
χεις πλατύτερον καὶ μακρύτερον τοῦ πρώτου. Ἐτοι-
μασθείσης δὲ τῆς ἀνγκαιᾶς ὕλης διὰ τὸ μικρὸν τοῦτο
κτήριο, ἤρχισαν τὸ ἔργον τῇ 27 Ἰουλίου τοῦ 1833,
καὶ ἐπιστᾶται μὲν τῆς οἰκοδομῆς διωρίσθησαν ἐκ τῶν
ἐφόρων τοῦ Νοσοκομείου, (*) ὅτε Κύριος Χ: Μανολάκης
Καμάρας, Κωνσταντῖνος Ἰωάννης Ἰπλικτοῦ καὶ Γεώρ-
γιος Φωτιάδης· ἀρχιτέκτονες δὲ οἱ Κύριοι Νικόλαος
Γιαγτζόγλης, καὶ Μαρκεῖ Κάλρας· ἤρχισαν δὲ νὰ σκά-
πτωσιν ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ναοῦ ζητοῦντες νὰ ὁμα-
λήσωσι λόφον τινά· δύο περίτε ὀργυιάς ὑψηλότερον τῆς
ἐπιφανείας τοῦ προαυλίου πλησίον τῶν βαθμίδων, τῶν
εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγιάσματος φερόντων. Μόλις δὲ ἤρχι-
σαν νὰ σκάψωσιν ὀλίγον, καὶ παρευθὺς ἐράνησαν τείχη,
ἐκβάλλοντες δὲ τὸ χῶμα ἐράνησαν πύλαι τρεῖς χωρὶς
ἀνωρλίων· ἐσυμπέραναν λοιπὸν ὅτι αἱ πύλαι αὗται ἦσαν
αἱ εἰσοδοὶ τοῦ ὑπὸ Ἰουστινιανῷ ἀνεγερθέντος περικλειοῦς
ναοῦ· χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμός ἐκυρίευσεν τότε γενικῶς
τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν ὁμογενῶν· ὅλαι αἱ πεδιάδες ἐφαί-
νοντο ὡς πόλεις, ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν Χριστιανῶν τὰ ὁ-

(*) Ἐπειδὴ, καθὼς προεῖπον εἰς τὴν ὀπισθεν σημείωσιν, ἠδὲ ὁκέσεν
ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὥστε ὅλα τὰ τοῦ Ἱεροῦ αὐτῆς ναοῦ εἰσοδήματα,
νὰ ἐξοδεύωνται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς πτωχοὺς καὶ ἐν φυλακαῖς· διὰ τοῦτο
καὶ ἡ ἐφορία τοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ναοῦ, ἤρτηται ἀπὸ τοὺς τοῦ
Νοσοκομείου ἐφόρους, οἵτινες εἶναι, ὅτε Κύριος Χ: Ἀνέστης, Ἰωάννης
Φάχρης, Χ: Μανολάκης Καμάρας, Κωνσταντῖνος Ἰωάννου Ἰπλικτοῦ,
καὶ Δημήτριος Ζαφειρόπουλος.

ποῖα συνέτρεχον εἰς τὴν θεὰν τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐρει-
πίων. Ἐν τοσούτῳ ἐξακολουθοῦντες νὰ ἐξομαλύνωσι τὸν
λόφον εὔρον εἰς τὰς ἄκρας τοῦ τείχους θεμέλια· ἀκολο-
θοῦντες δὲ νὰ σκάπτωσιν ἀπὸ τὸ μέρος τῶν θεμελίων
πρὸς ἀνατολὰς ἕως πηχ. 15, εὔρον τέσσαρα ἄλλα θεμέ-
λια ἐκτεινόμενα δύο πρὸς τὸ δεξιὸν καὶ δύο πρὸς τὸ ἀρι-
στερὸν μέρος. Προχωρήσαντες δὲ περαιτέρω τῶν γαι-
ροειδῶν θεμελίων ἕως ὀργυιᾶν μίαν ἔκαμαν στάσιν ἐκεῖ,
δι' ἐμπόδιον τοῦ παρακειμένου ταφείου, καὶ διότι ἡ πε-
ριπλέον ἔκτασις ἐνομιζέτο περιττή· ἐξῴθεν δὲ τῶν
τριῶν πυλώνων, ὅπου φαίνεται νὰ ἦτον ὁ παλαιὸς πρό-
ναος, ἀνεκαλύφθησαν μνημεῖα δύο, ἐγνώσθησαν δὲ ὅτι
τὸ μὲν πρῶτον ἦτο τοῦ ἀπὸ νεκρῶν ἀναστάντος Θεο-
ταλοῦ, τὸ δὲ δεύτερον τῆς Μαγιστρίσσης Ἑλένης, κατὰ
τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ξανθοπούλου· πλησίον δὲ τῶν μνη-
μείων τούτων εὔρον κοιμητήριον λιθόκτιστον μὲ θόλον,
ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτον ἐσκαμμένα εἰς ὀλοκλήρους πέ-
τρας μνημεῖα τρία, καὶ κεκαλυμμένα μὲ ὀλόκληρα
μάρμαρα· ἐντὸς τῶν ὁποίων ἦσαν σκέλεθρα, ἐπάνω
τῶν ὁποίων εὔρέθησαν λεπτότατα νήματα χρυσοῦ·
συμπεραίνεται λοιπὸν ὅτι τὰ σώματα ἐκεῖνα ἐτάφησαν
ἐνδεδυμένα μὲ χρυσοῦφαντα φορέματα.

Ὑστερον ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς ἀνακαλύψεις, τὸ πα-
λαιὸν σχέδιον μετεβλήθη, καὶ ἀπεφασίσθη ἵνα ἀνεγεί-
ρωσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παλαιοῦ ναοῦ, νέον ναὸν,
νὰ κτίσωσι δὲ καὶ τὸν μικρὸν ναὸν τοῦ ἁγιάσματος,
ἐπὶ τῶν κατεδαφισθέντων τειχῶν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ τὸν

ἐπεκτείνωσι περιπλέον· κατὰ συνέπειαν λοιπὸν τοῦ νέου τούτου σχεδίου, ἐγγράφη ἐκ μέρους τοῦ Ἑθνὸς τοιαύτη παρακλητικὴ ἀναφορά. Χαρὰ καὶ ἐλπίς ἐκυρίευσεν τότε τὰς ψυχὰς ὅλων, ἐρειδόμενοι εἰς τὴν καλοκάγαθον ψυχὴν τῆς Α. Μ. ἐν τοσοῦτῳ ἡ ἀδεια ἐδώθη ἡ δὲ ἐλπίς καὶ χαρὰ ὅλων, εἰς εὐχὰς μετεβλήθη, ὅλοι πλέον ὕψωναν χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς ὑγείας μακροημερεύσεως καὶ παντελοῦς εὐδαιμονίας τῆς Α. Μ. τὰ δὲ πλήθη τῶν Χριστιανῶν δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ τρέχωσι καθ' ἡμέραν εἰς τὴν θέαν τῶν παλαιῶν ἐρειπίων συναζόντες ψηφίδας ἐκ τῶν ὁποίων εὗρισκον πλήθος. Ἐβλήθησαν δὲ τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ μεγάλου ναοῦ κατὰ τὴν 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1833. Ἡ ἐκούσιος συνεισφορὰ ἤρχισε νὰ γίνεταί γενικὴ ἀπὸ κάθε τάξεως καὶ βαθμοῦ ἀνθρώπων προσφέροντες ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν· ἐγκύκλια γράμματα ἐξάλησαν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας διὰ συνεισφορὰν καὶ οὕτως ἐξηκολούθουν μὲ μεγάλην προθυμίαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ὅστις ἐτελειώθη τῇ βοήθειᾳ καὶ προστασίᾳ τῆς Θεομήτορος, κατὰ τὴν 30 Δεκεμβρίου, τοῦ 1834· κτιζόμενος χρόνον ἕνα, καὶ μῆνας δυο-ἡμισυ. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν Φεβρουαρίου, τοῦ 1835· ὁ Παναγιώτατος καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Κωνσταντῖος, ὁμοῦ μὲ ἑτέρους δώδεκα ἀρχιερεῖς ἐκ τῶν προκρίτων· μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως, καὶ ἀπείρου πλήθους Χριστιανῶν, ἐξετέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ εἰς δόξαν τῆς Θεομήτορος.

Περὶ δὲ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπερφυῶς τελεμένων θαυμάτων, καὶ ἤδη καὶ παλαιόθεν μολονότι γλῶσσα ἀνθρώπινος ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ ἀκριβῶς, χάριν ὅμως τῶν ἐν λαβῶν ἀναγνώστῶν, ἐξεθέσαμεν ἐν περιλείψει ἐκ μὲν τῶν παλαιῶν ὀλίγα τινα ἐκ τῶν ὅσων ἐπερίγραψε Νικηφόρος Κάλλιςτος ὁ Ξανθοπέβλος· ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων, ὅσα (καθὼς ἀνωτέρω εἶπομεν)· εἰς τινα πίνακα εὗρισμεν, καὶ ἀπὸ αὐτόπτας καὶ ὑπηρέτας τούτων ἠκούσαμεν.

Ἐκ τῶν τοῦ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου παλαιῶν Θαυμάτων.

Ἀνθρωπὸς τις ἀπὸ τὴν Θετταλίαν, ἔχων ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας πόθον πολὺν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἀγίασμα, καὶ μόλις διὰ τοὺς πολλοὺς περισπασμοὺς του, κατώρθωσε νὰ ἔλθῃ ὑπερὶν ἀπὸ πολλοὺς χρόνους· ἀλλὰ πλέων διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὸ μέσον τῆς θαλασσοπλοΐας ἠσθένησε βαρέως καὶ λειποψυχῶν παρήγγειλε τοὺς συνοδοιπόρους του μὲ ἀράς νὰ μὴ θάψωσιν αὐτόν, ἐὰν δὲν φέρωσι πρῶτον τὸ νεκρὸν αὐτοῦ σῶμα εἰς τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἀγίασμα, καὶ ἀφοῦ χύσωσιν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τρεῖς κάδδους ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγίασμα, τότε νὰ τὸ ἐνταφιάσωσιν ἐκεῖ, παραγγείλας δὲ ταῦτα ἐξέψυξεν. Οἱ δὲ συνοδοιπόροι ἅμα ἔφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τοῦ νὰ φέρωσι τὸ σῶμα τοῦ συναδελφοῦ καὶ συντρόφου εἰς τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἀγίασμα, κατὰ τὴν παραγγελίαν τε, καὶ ὡς ἔχυσαν ἐπάνω τε τρεῖς κάδδους ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγίασμα, παραχρῆμα ἀνέστη ὁ νεκρὸς, γενόμενος θαῦμα παρά-

δοξον εἰς τοὺς πικρευρεθέντας· ἀξιώθεις δὲ τοιαύτης δωρεᾶς τῆς Θεοτόκου, ἔγεινε μοναχὸς εἰς τὸ μοναστήριον αὐτῆς, καὶ ζήσας τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του θεαρέζως μετέβη εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ταφείς ἔμπροσθεν τῶν εἰσόδων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐν τῷ προνάῳ· ἐν δὲ τῷ λίθῳ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐχαράχθησαν οἱ ἐφεξῆς στίχοι, δαίγμα τοῦ γεγονότος θαύματος.

Ἐνταῦθα κεῖται Θετταλὸς πρὸς εἰτόδοις,

Ὅς μὴ φθίσας τέθνηκεν, ἠγέρθη ὁμως.

Ὡς χύθη οἱ τρεῖς ὁ ζόην φέρει ὕδωρ,

Παρ' ᾧ μοναστὴς ἄχρι τέρματος μένει,

Τὸ μνημεῖον τοῦτο εὗρέθη εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐχαράχθησαν ἐκ νέου εἰς καινὴν πλάκα οἱ αὐτοὶ στίχοι.

Κάποιαι εἰκόνες οὖσαι ἐξωγραφισμέναι εἰς τὸν θόλον τοῦ ναοῦ μὲ ψηφίδας, ἡ μία τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ ἄλλη τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, μὲ τὸ νὰ ἔτυχον εἰς τὸ καταπεπτωκὸς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ μέρος τοῦ ναοῦ καὶ ἔπεσον καὶ αὐταὶ ἐβλήθησαν μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ναοῦ εἰς ἀνεπιμέλητον καὶ παράμερον μέρος. Γυνὴ δέ τις Ἑλένη σύζυγος ἄρχοντος τινος Μαγίστρου καλουμένου Ἀρταβάσδε κινουμένη ἀπὸ εὐλάβειαν παρεκάλεσε τὸν προσετῶτα ἵνα δώσῃ εἰς αὐτὴν τὰς εἰκόνας ταύτας, ἀφοῦ δὲ τὰς ἔλαβε, δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὰς θέσῃ εἰς μέρος ξεχωριστὸν τιμῶσα ταύτας μὲ λαμπάδας καὶ θυμιάματα· ἀλλὰ μίαν νύκτα φαίνεται κατ' ὄναρ ἡ Θεοτόκος, προστάζουσα αὐτὴν ἵνα ἐπιστρέψῃ τὰς εἰ-

κόνας εἰς τὸν ναὸν τῆς Πηγῆς· ἡ δὲ Ἑλένη καταφρονήσασα τὸ ῥημα τοῦτο ὡς ἀπλοῦν ὄνειρον, δὲν ἐτέλεσε τὴν προσταγὴν, ὅθεν καὶ ἄλλην νύκτα βλέπει πάλιν τὴν Κυρίαν Θεοτόκον μὲ ἥθος ὀργίλον καὶ τὴν λέγει· « ἂν δὲν φέρῃς τὴν εἰκόνα μου εἰς τὸ πρότερόν μου σκήνωμα, θέλεις τὸ μετανῆσει »· ἡ δὲ Ἑλένη ἀποροῦσα ἂν ἔπρεπε τάχα νὰ φοβῆθῃ ὡς ὄραμα τοῦτο, ἡ νὰ τὸ καταφρονήσῃ ὡς ὄνειρον, ἐκράτει μὲ ζῆλον τὰς εἰκόνας· ἀλλ' ἐξαίφνης μίαν ἡμέραν βλέπει νὰ ἀνάψῃ μία φλόξ ἀπὸ τοῦ οἰκίσκου ὅπου ἔκειντο αἱ ἁγίαι εἰκόνες, καὶ ἀφοῦ περιετρυγύρισεν ὅλον τὸ δωμάτιον, ἐκινδυνεύει νὰ καῇ καὶ ὅλον τῆς τὸ ὀσπήτιον. Ἡ δὲ Ἑλένη ἔντρομος ἐπεκαλεῖτο τὴν Κυρίαν Θεοτόκον ἵνα σβέσῃ τὰς φλόγας, καὶ ὑπέσχετο μεθ' ὅρκου νὰ φέρῃ τὰς εἰκόνας ὀπίσω· ὅθεν παραχρῆμα ἡ φλόξ συνεσάλη καὶ μετ' ὀλίγον ἐσβέσθη ὅλος διόλου, τὸ δὲ δωμάτιον καὶ αἱ εἰκόνες εὐρέθησαν ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὸ πῦρ, ὡς καὶ αἱ κανδηλαὶ ἀναμμέναι· ἡ δὲ Ἑλένη μετὰ τῶν παρευρεθέντων, ἔφερε παρευθὺς τὰς εἰκόνας μὲ λιτανίας καὶ παρακλήσεις εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, ὅπου καὶ παρακλήσιον ἔκτισεν, εἰς τὸ ὁποῖον θέσασα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐορτάζετο εἰς αὐτὸ ἡ μνήμη τοῦ θαύματος τούτου, τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν νηστειῶν.

Εἰς τὴν Μαγίστρισαν ταύτην Ἑλένην ἐτελέσθησαν καὶ ἄλλα θαυμάσια. Ἐτυχέ ποτε νὰ πάσχῃ ἀπὸ δυσίατόν τι πάθος, ὥστε ἀπεφασίζετο ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς εἰς θάνατον, ἀλλὰ λουσαμένη μὲ τὸ τῆς Πηγῆς ὕδωρ παραχρῆμα ἰάθη.

Οἱ υἱοὶ τῆς Μαγιστρίσσης Ἑλένης ἐκινδύνευον εἰς θάνατον· ἡ δὲ μήτηρ των ἀπελπισθεῖσα ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον βοήθειαν, προστρέχει εἰς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον, καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων ἐδέετο ἵνα χαρίτῃ εἰς αὐτὴν τὰ τέκνα της· συνεχῶς δὲ παρακαλοῦσα βλέπει κατ' ὄναρ τὴν Κυρίαν Θεοτόκον ἥτις τὴν ἔλεγε· « τί βούλῃς ὦ » γύναι διὰ τὰ τέκνα σου, εἰάν ἔλεγες τὸ τροπάριον, Οὐ- » δεῖς προστρέχων ἐπὶ σοὶ » δὲν ἤθελες φωνάζει τόσον· ἡ δὲ Ἑλένη ἀπεκρίθη· ἐγὼ πάντοτε σὲ ὕμνω Κυρία με- » με αὐτὸ τὸ τροπάριον, ἡ δὲ Θεοτόκος τὴν εἶπε λέγε αὐ- » τὸ τὸ τροπάριον ἀπ' ἀρχῆς· ἡ δὲ Ἑλένη ἀρχίσα- » σα τὸ τροπάριον, ἅμα ἔφθασεν εἰς τὸ, « καὶ λαμβάνει » τὸ δώρημα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς αἰτήσεως ». Πάλαι- » λοιπόν, τὴν εἶπεν, ὅτι τὰ παῖδιά σου δὲν συμφέρει νὰ ζήσῃν, διότι μέλλουσιν νὰ υποπέσωσιν εἰς μεγάλα κακά, τὰ ὅποια ἂν ἐγνώριζες ἤθελες παρακαλεῖ μᾶλλον νὰ ἀποθάνουν· καὶ ταῦτα λέγουσα ἔγενεν ἄφαντος· τὰ δὲ παῖδιά της μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανον, καὶ ἔθαψεν αὐτὰ πλησίον εἰς τὸ παρακλησίον τὸ ὅποιον αὐτὴ ἀνῆ- » γειρεν· ὕψερρον δὲ ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλένη ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ νάρθηκος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μνημεῖον τῆς Μαγιστρίσσης Ἑλένης, εὑρέθη εἰς τὰ ἐρείπια, ἔμεινεν ὁμως ἔτι ὑποκάτω τοῦ δεξιοῦ παγγαρίου, διότι ἐξέτεινον τὸν ναὸν τέσσαρας πῆχεις ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος, δι' ἐμπόδιον τοῦ παρακειμένου ταφείου.

Παρὰ ταῦτα δὲ τὰ θαύματα ὁ Ἐκκλησιαστικὸς περιγρά-

φει ἀκόμη καὶ ἄλλα πολλὰ (*) τελεσθέντα εἰς Βασιλεῖς, Μαγίστρους, Πρωτοσπαθαρίους, Πατριάρχας καὶ ἄ- » λους σημαντικούς ἀνδρας, καὶ τὰ ὅποια μετέφρασεν ἀπὸ τὴν παλαιάν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν καθομι- » λουμένην, κατὰ τὸ 1812, φιλόχριστός τις Ἀρχιερεὺς Παῖσιος πρῶην Σταγών. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ τὰ ἐκδώσῃ, παρεκλίνει κάποιον Χ· Ἰωάννην, διὰ νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν τούτων ἐκδοσιν· ὁ δὲ Χ· Ἰωάννης, ζητήσας τὸ βι- » βλίον καὶ ἀναγνώσας αὐτὸ, ἐσκόπευε νὰ δώσῃ μικρὴν τινα βοήθειαν· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἀσθενήσας βαρέως, καὶ ἀπογνασθεὶς ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς, ἐνθυμεῖται τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀναγνώσει ὑπερφυῖ τῆς Ζωο- » δόχου Πηγῆς θαύματα, εἰς τὴν μετάρρασιν τοῦ Παῖ- » σίου, ὅθεν στέλλει ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπον καὶ φέρει ἀπὸ τὸ ἱερόν τῆς Πηγῆς ἁγίασμα, καὶ πίνων ἐκ τούτου με- » τὰ πίψεως· ὅχι μόνον ἐκ τῆς ἐπισυμβάσεως αὐτῷ ἀσθε-

(*) Περὶ ἀπάντων τῶν θαυμάτων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὁ Συναξαριστὴς ἀναφέρει κατ' ὄνομα συντομώτατα, προσθέτει καὶ τὰ ἐφεξῆς.

« Καὶ ποῖα γλῶσσα ὅσα τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐνήργησε καὶ εἰς δεῦρο δι- » νεργεῖ διηγήσαιο; ὑπὲρ σαγόνας υἱοῦ καὶ ἄφρων καὶ φύλλων πλη- » θος τὰ θαύματα, ἀ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς κατείδομεν χρό- » νοις· φαγέδαιναν γὰρ καὶ γάγγραιναν, καὶ διατρήσεις, καὶ θανάσιμα » φύματα ἕτερα, καὶ ἀνθρακας, καὶ λέπρα καὶ λώβην ὑπερφυῖς ἐθε- » ράπευσε· καὶ ἄλλας ὀγκώσεις γυναικῶν, καὶ ψυχῆς πάθη τὸ πλεόν » νείασατο, καὶ ὀφθαλμῶν ἐπιχύσεις τε καὶ λευκώματα καὶ ὕδατος, » καὶ ἄλλα πλείστα, ἅπερ ἀριθμῆσαι λόγῳ ἀδύνατον· ἀ δὲ καὶ ἐνήρ- » » γησε, καὶ ἐνεργεῖ καὶ οὐποτε παύεται ».

νείας ἀνέβρωσεν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χρονικόν τι πάθος τὸ ὅποιον 25 ὀλοκλήρους χρόνους τὸν κατέτρυχε, παντελῶς ἰάται, δι' εὐγνωμοσύνην λοιπὸν ἐκδίδει τὸ βιβλίον τῶν θαυμάτων τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μὲ ἴδια ἔξοδα, ἀφιερῶσας αὐτὸ εἰς τὸν Ἱερὸν αὐτῆς Ναόν.

Θαύματα γεγραμμένα εἰς τινὰ πίνακα κείμενον
παρὰ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα.

α. Κατὰ τὴν 24 Ἀπριλλίου τοῦ 1824, γυνή τις ἐκ τῆς νήσου Κούταλης Εὐδοκία τὸ ὄνομα, ἔχουσα ἐξηραμένην τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, καὶ βασανιζομένη χρόνως εἶδε κατ' ἕναρ τὴν Θεοτόκον προσκαλοῦσαν αὐτὴν εἰς τὸ αὐτῆς ἀγίασμα· ἡ δὲ προστρέξασα εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, καὶ περιχύσασα μ' αὐτὸ τὴν ἐξηραμένην τῆς χεῖρα, παραχρῆμα ἔλαβε τὴν προτέραν τῆς δύναμιν.

β'. Κατὰ τὴν 17, Ἀπριλλίου τοῦ 1825· ἐφέρθη ἐπὶ ξυλοκρεβάτου εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, κάποιος Ἰωάννης Ἀμουργιανὸς παραλυτικὸς, κατοικῶν τότε εἰς τὸ Μέγα Ρεῦμα, ὅστις ἀφοῦ μετὰ πίστεως ἔπιεν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Ἀγιάσματος, καὶ ἔλουσε τὸ παραλελυμένον σῶμά του, ἐσυκώθη εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ὑπέστρεψε πεζός, δοξάζων καὶ ὑμνολογῶν τὰ μεγαλεῖα τῶν θαυμάτων τῆς Θεομήτορος.

γ'. Καισαρεύς τις τὸ ὄνομα Ἰσαὰκ, ἔχων καταρράκτην εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἦλθε χειραγωγούμενος εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν ἀγίασμα, ὡς δὲ ἐπὶ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, παρευθὺς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠνοιχθήσαν καὶ ἀπῆλθε βλέπων καὶ δοξολογῶν τὴν Θεοτόκον.

δ'. Κατὰ τὴν 15 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, κάποιος Χ: Θεόδωρος, υἱὸς Χ: Γιακουμῆ παραλελυμένος ὢν· ἅμα ἐλούσθη μὲ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, παρευθὺς ἠσθάνθη ὅτι ἀνεκαλοῦντο αἱ δυνάμεις τῶν μελῶν του, καὶ σταθεῖς εἰς τοὺς πόδας του, ἀπῆλθε δοξάζων τὴν ἐκτελοῦσαν τοιαῦτα θαυμάσια.

ε. Καὶ γυνή τις ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ Χ: Φωτεινὴ οὔσα ἄτεκνος, κατεγίνετο νὰ τεκνοποιήσῃ μὲ ἱατρικὰ, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐγγαστρωθῇ μὲ τὰ ἱατρικὰ, ἀπέκτησε τὸ πάθος τοῦ ὑδρώπικος· δι' ὀράματος δὲ τῆς Θεοτόκης ἐλθοῦσα εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, ὅχι μόνον ἐκ τοῦ ὑδρώπικος ἰάθη, ἀλλὰ καὶ ἐγγαστρώθη μετ' ὀλίγον· μετὰ δὲ ὀλίγους μῆνας πάλιν ἐλθοῦσα ἡ γυνὴ αὕτη καὶ διηγούμενη παρρησίᾳ τὰ εἰς αὐτὴν τελεσθέντα θαυμάσια ἔγραφεν αὐτὰ καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ ἀγιάσματι πίνακα.

ς'. Κατὰ τὴν 7 Μαΐου τοῦ 1826, Ἰωάννης τις ἀπὸ Μπεσίκτασι ἔχων θυγατέρα παραλελυμένην χρόνους τρεῖς, τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, ἥτις λειομένη μὲ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, ἀνέλαβε τὰς φυσικὰς τῆς δυνάμεις.

ζ'. Κατὰ τὴν 27 Ἰαννουαρίου τοῦ 1827, Χιὸς τις ἀρτοποιὸς εἰς τὸ Σταυροδρόμι, πάσχων ἀπὸ ποδαλγίαν, ἦλθεν εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, καὶ ὡς ἐπὶ καὶ ἐνίφθη μὲ τοῦτο, ἰάθη ἐπιστρέψας μόνος, δοξολογῶν τὴν ταῦτα τοῖς πιστῶς προσερχομένοις τελοῦσαν.

η. Κατὰ τὴν 5 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, μία νεάνις ὀνομαζομένη Καλλιόππη, ἔπαθεν ὑδρώπικα, καὶ ἀπο-

γνωσθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς, προσρέχει εἰς τὴν Πηγὴν τῶν ἱαμάτων, καὶ γευσασμένη τοῦ Ἱεροῦ Ἀγιάσματος· ἰάθη εἰς ὀλίγας ἡμέρας.

θ'. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἀπὸ ἐν χωρίον τῆς Προύσης Σιγῇ ὀνομαζόμενον, ἦλθε γυνή τις ἔχουσα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της καταρράκτην, καὶ νιψασμένη μετὰ πίστεως ἰάθη παραχρῆμα.

ι'. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος Ὁθωμανός τις ἀπὸ Καλλίπολιν τὸ ὄνομα Λουτφουλλάχ, ἐσεληνιάζετο κακῶς χρόνους ἱκανοὺς, ὅθεν ἔστειλεν ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν φέρῃ ἀπὸ τὸ ἁγίασμα, ἅμω δὲ ἐπὶ ἐκ τούτου ἐμεινεν ἀνενόχλητος ἀπὸ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο πάθος· ἰατρευθεὶς δὲ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Καλλίπολιν εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, καὶ γυμνὸς τοὺς πόδας καὶ τὴν κεφαλὴν, ὕψωνε χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν διηγούμενος εἰς τοὺς παρευρεθέντας τὸ εἰς αὐτὸν γεγονὸς θαῦμα.

Δὲν εἶναι πρέπον ὁμῶς νὰ ἀποσιωπηθῶσι καὶ μερικὰ ἄλλα θαύματα τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν ἐσχάτως εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ περὶ τῶν ὁποίων πληροφορούμεθα ἀπὸ αὐτόπτας καὶ ὑπηρέτας τούτων.

Ὅταν ἔβαλλον τὰ μάρμαρα τοῦ Ἱεροῦ Ἀγιάσματος, ἔφερον μέγα μάρμαρον ἕως δύο πήχ. τὸ μῆκος, μιᾶς πήχ. τὸ πλάτος, καὶ ὑπὲρ τὴν μίαν σπιθαμὴν τὸ πάχος, καὶ ἐπακούμβισαν αὐτὸ ἀπὸ μὲν τὸ ἓνα μέρος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ἁγιάσματος ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο, εἰς τὴν ἄκραν, στύλου τινός· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ διαρράγεις ὁ στύλος, ἔπεσε τὸ μάρμαρον, καὶ κατεπλάκωσε τοὺς

πόδας ἐργάτου τινός, ὅστις ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ πόνου λειποθυμήσας, ἔμεινεν ἡμιθανής, καὶ τὸν ὁποῖον καταβρέχοντες συνεχῶς μετὰ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, ἔπασχον ὥραν ἱκανὴν διὰ νὰ μετακινήσωσι τὸ μάρμαρον, καὶ νὰ ἐλευθέρωσωσι τοὺς πόδας τοῦ ἀνθρώπου, τοὺς ὁποῖους ὅλοι ἐνόμιζον τετριμμένους εἰς λεπτά· συκώσαντες δὲ τὴν λίθον, ἐφάνησαν οἱ πόδες τοῦ ἐργάτου ἀβλαβεῖς· θαῦμα δὲ καὶ ἐκστασις κατέλαβε τότε ὅλους τοὺς παρευρεθέντας, καὶ ἐδοξολογοῦν τὴν Θεοτόκον. (*)

Κάποιος χωρικός ἀπὸ Βελιγράδι, ἔχων υἱὸν Βασίλειον παραλελυμένον, τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀφοῦ περιέχυσε μετὰ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα ἠγέρθη τὸ παραλυτικὸν παιδίον ὅλον ὑγιές. (**)

Κάποιοι Ὁθωμανὸς Ἀπτῆς τὸ ὄνομα, πάσχων ἀπὸ καταρράκτην, ἦλθεν εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν χειραγούμενος ἀπὸ τὴν μητέρα του· λουσθεὶς δὲ μετὰ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα, πρὸς τοὺς ἀνέδραστοι· δοξολογῶν δὲ τὴν Θεομήτορα, ἐζήτησε παρρησίαν συγγνώμην, λέγων ὅτι ἦτο

(*) Τὸ θαῦμα τοῦτο πληροφορούμεθα ἀπὸ ἀνδρὸς ἀξιόπιστον τὸν Κ. Γεώργιον Φωτιάδην ἐπιστάτην εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ναοῦ αὐτόπτην μάρτυρα, καὶ ὑπηρέτην τούτου.

(**) Τὸ θαῦμα τοῦτο βεβαιούμεθα ἀπὸ τὸν Κύριον Κ. Μανολάκην Καμάρα, ὅστις ἔτυχε τότε ἐκεῖ· καὶ ὅστις προσθέτει ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶδε παιδίον νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ζητῇ νὰ ἀσπασθῇ τὴν δεξιάν του· ὁ δὲ νομίζων ὅτι ἐζήτησε ἐλεημοσύνην τὸ ἐπέπληξεν· ἐκεῖνο δὲ τὸν ἀπεκρίθη· ἐγὼ ἐλεημοσύνην δὲν ζητῶ, ἀλλ' εἶμαι ὁ Βασίλειος τὸν ὁποῖον εἶχες ἰδῆ παραλελυμένον προχθές· ἤδη δὲ ὑγιὲς ἦλθον νὰ δουλεύω δι' εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Ναὸν της.

καὶ αὐτὸς εἰς, ἀπὸ τοὺς κατακρημνίσαντας τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα. (*)

Λιθοτόμος τις ἀνέβη νὰ στερεώσῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ προτεμενίσματος τοῦ Ἱεροῦ λίθον τινὰ, διὰ νὰ στήσωσιν ἐπ' αὐτὸν τὸν Τίμιον Σταυρόν· ὀλισθήσας δὲ κατέπεσεν ἐπάνω εἰς τὰς βαθμίδας, ἀπὸ ὕψος πῆχ. δέκα, χωρὶς νὰ πάθῃ τὴν παραμικρὰν βλάβην.

Κατὰ τὴν 22 Ἰουλίου τοῦ 1834, νέος τις ἀπὸ Ψωμία, ἔπεσεν ἀπὸ ὑψηλὴν σκάλαν πῆχ. 14, τὴν ὁποίαν εἶχον στήσει, διὰ νὰ ζωγραφίσωσι τὸν Παντοκράτορα, χωρὶς νὰ πάθῃ τὴν παραμικρὰν βλάβην.

Τῇ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, γυνή τις ἔχουσα θυγατέρα παράφρονα, τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, ἕως δὲ τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν ἐσωφρονίσθη ἡ παράφρων κόρη, καὶ ἐδοξολόγει τὴν Θεομήτορα.

Τῇ 10 Μαρτίου τοῦ 1835, ἔφερον ἀπὸ Μπέγιγγλου τινὰ δαιμονιζόμενον, ἐδιώχθη δὲ ὁ πονηρὸς δαίμων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῇ χάριτι τῆς Θεοτόκου.

Τῇ 25 Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐφέρθη ἀπὸ τὸν Μπαλατᾶ νέα τις ἐξ Ἀρμενίων, πάσχουσα ἀπὸ φοβερόν δαιμόνιον, ἥτις ὅμα ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναόν, ἐβόα ἀφρίζουσα, καὶ δὲν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ προβλέπων, ἴσως, ὁ πονηρὸς δαίμων, ὅτι ἐμελλε νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὴν Κυρίαν Θεοτόκον, βία δὲ εἰσαγαγόντες αὐτήν, τὴν ἔλθ-

(*) Καὶ εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἦσαν αὐτόπται ὅτε Κύριος Χ: Μανολᾶκης Καμάρας, καὶ Γεώργιος Φωτιάδης.

σαν μὲ τὸ Ἱερὸν Ἀγίασμα καὶ ἀπῆλθε παρευθὺς τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. (*)

Παρὰ ταῦτα δὲ τὰ θαύματα καὶ ἄλλα ἄπειρα ἔγειναν καὶ γίνονται καθ' ἡμέραν εἰς τοὺς μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου προτερχομένους εἰς τὴν Πηγὴν τῆς Θεομήτορος, καὶ τὰ ὁποῖα διὰ νὰ περιγράψῃ τις μὲ λόγους εἶναι ἀδύνατον, καθὼς λέγει καὶ ὁ Συναξαριστής.

Ἀλλ' ὦ Πηγὴ ἀειρρὸς Θεοτόκε Μαρία! δώρηται πᾶσι τοῖς μετὰ πόθου σοὶ ἐπικαλεσμένοις, καὶ τοῖς συνδρομηταῖς καὶ ἐπιστάταις τοῦ Ἱεροῦ σου τεμένους ψυχῆς τε καὶ σώματος υγείαν, καὶ ἀξίωσον αὐτοὺς ἀκατακρίτως στήναι ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀπροσωπολήπτου βήματος τοῦ Υἱοῦ σου. ΑΜΗΝ.

Κοντάκιον ἤχος πλαγ. δ'. Πρὸς τὸ « Τῇ ὑπερμάχῳ ».

Εἰς ἀκένωτὸς σε Πηγῆς Θεοχαρίτωτε, ἐπιδραβεύεις μοι πηγάζουσα τὰ νάματα, τῆς σῆς χάριτος αἰννας ὑπὲρ λόγον· ὡς γὰρ τὸν Λόγον τετοκυῖαν ὑπὲρ ἔννοιαν, ἱκετεύω σε δροσίσαι με τῇ σῇ χάριτι, ἵνα κράζω σοι. Χαῖρε ὕδωρ σωτήριον.

Μεγαλυνάριον πρὸς τὸ « Τὴν τιμιωτέραν ».

Υἰωρ τὸ ζωήρρυτον τῆς Πηγῆς, Μάννα τὸ προχέον τὸν ἀθάνατον δροσισμόν, τὸ νέκταρ τὸ θεῖον, τὴν ξέναν ἀμβροσίαν· τὸ μέλι τὸ ἐκ πέτρας πίστει τιμήσωμεν.

(*) Τῶν ἀνωτέρω θαυμάτων κήρυκες εἶναι οὐ μόνον οἱ παρὰ τῆς Θεοτόκου εὐεργετηθέντες, ἀλλὰ καὶ ἀμύπολλοι ἄλλοι οἵτινες ἦσαν αὐτόπται τούτων, ἡμεῖς ὁμῶς ἐζητήσαμεν ταῦτα ἐγγράφως, παρὰ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν ἱερέων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πρὸς πλείοτεραν πληροφορίαν καὶ ἀποφυγὴν προσθήκης τινος ἢ ὑπερβολῆς.

Τοῦ ἐν τῷ παρῶντι Φυλλαδίῳ ἀναφερομένου νεοδμήτου Νοσοκομείου, χάριν τῶν περιέργων· ἀναγκαιοτάτη μὲν, ἀλλὰ συντομωτάτη διὰ τὰ στενά μας ὅρια.

ΕΠΕΙΔΗ εἴπομεν ἀνωτέρω Σελ. 14 καὶ 16, ὅτι ὅλα τὰ εἰσοδήματα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐξοδεύονται εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ὁμογενῶν μας πτωχῶν, χρητῶν ἀπόρων δηλαδή, καὶ ὀρφανῶν, καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς· μάλιστα δὲ εἰς τοὺς ἐν Νοσοκομείοις καταφεύγοντας ἀσθενεῖς· ὅθεν λαμβάνομεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διακηρύξωμεν τὰ καλὰ καὶ θεάρεστα ἔργα, ἅτινα τελειοποιῦνται ὅταν εὐρεθῶσιν οἱ ἄνθρωποι σύμφωνοι, σύμφυχοι καὶ σύμφηφοι· καθότι μ' ὅλον ὅτι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἔτρεξαν ὑπὲρ τὸ ἕν μυριούκιον γρόσ. εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐδυσχύνουν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὴν ἀδράνειαν τοῦ ἐμπορίου· οἰκονομήθησαν ὅμως μὲ μεγάλην εὐχολίαν διά τε τὴν πρὸς τὸν Ἱερὸν τοῦτον Ναὸν μεγίστην εὐλάβειαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ διὰ τὴν σύμφωνον, καὶ σύμφυχον προθυμίαν τῶν Ἐντιμωτάτων Ἐφόρων τοῦ Γένους· ὡσαύτως εὐθύς ὅτε μετ' ὀλίγον ἤρχησεν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ εἰρημένου Νοσοκομείου (*), μὲ τὴν αὐτὴν συμφωνίαν καὶ προθυμίαν ἔλαβε τέλος μὲ μεγίστην εὐχολίαν, μ' ὅλον ὅτι ἐξωδεδύθησαν καὶ ἐνταῦθα ὑπὲρ τὸ ἕν μυριούκιον γρόσ. καὶ μὲν ἐν τοιοῦτον μέγιστον κατάστημα δὲν ἐτελειοποιεῖτο ἀναντιρρήτως μήτε μὲ τὴν δαπάνην 2

(*) Τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἐξωθεν τῆς πύλης τῆς καλουμένης τῶν ἑπτὰ πύργων, ἀπέχον ἐκεῖθεν ἕως ἐν τέταρτον τῆς ὥρας· συνίσταται δὲ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ὅλου ἀπὸ 9560 τετραγωνικῆς πηχ.

μυριούκιον καὶ περίπου γρ. ἀλλ' ἡ ἀκριβέστατη προσοχὴ τῶν ἀρχιτεκτόνων, καὶ ἡ ἀκούραστος προθυμία τῶν Ἐντιμωτάτων Ἐφόρων, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν Συνδρομητῶν Ὁμογενῶν μας ἐμετρίασε τὴν δαπάνην· καθότι περιέχει ὑπὲρ τοὺς 200 κιτῶνας ἀρκετοῦ μεγέθους ὁ καθείς, ἐκτὸς τοῦ ἐπιτροπικοῦ μέρους, τῆς φαρμακοποιίας, καὶ τῆς καρνατίνας, τῶν ἀποθηκῶν, τοῦ μαγειρείου, καὶ τοῦ πλυσταρίου, τὰ πάντα λιθόκτιστα καὶ στερεώτατα, περικυκλωμένα ἀπὸ κήπους ὡραίους, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅσον μὲν διὰ τὴν εὐχραδέστατον τοποθεσίαν του, καὶ διὰ τὰ γλυκύτατα καὶ ἄφθονα ὕδατά του, καὶ διὰ τοὺς κήπους καὶ λειμῶνας ὅπου στολίζουν ὅλον τὸ τετράγωνον μέρος ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ διὰ τὴν ἐκβάθρων μὲ λευκώτατα καὶ στιλπνότατα μάρμαρα οἰκοδομηθεῖσαν Ἱερὰν Ἐκκλησίαν του εἶναι τὸ μόνον ἄξιον λόγου κατάστημα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καθὼς τὸ διακηρύττουσι καὶ οἱ ἄλλοι σθενοὶ περιεργοί. Ὅσον δὲ διὰ τὸν διοργανισμόν του ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ἐν αὐτῷ καταφευγόντων ὁμογενῶν μας ἀσθενῶν, ἀρκεῖ ἡ μαρτυρία τῶν καθ' ἑκάστην ἐπισκεπτομένων ἀσθενῶν ἀδελφῶν μας, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς φθάνει πολλάκις εἰς διακοσίους, ἐκτὸς τῶν φρενολήπτων, καὶ τῶν ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκομένων γερόντων καὶ γεροντισσῶν· καθότι, ἡ καθόλα καθαριότης κατὰ τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς περὶ τῶν Νοσοκομείων νόμους, καὶ ἡ καθ' ἑκάστην ἐπίσκεψιν δύο ἐπισήμων ἱατρῶν ἐπίτηδες προσδιορισμένων, καὶ τὰ ἐφόδια τῆς φαρμακοποιίας, καὶ ἡ διὰ τὸν κατέκκστον ἀπαιτουμένη τροφή, ταῦτα ὅλα ἐκτελοῦνται μὲ ἀκούραστον προθυμίαν καὶ ἐπισκασίαν τῶν εἰρημένων Ἐφόρων. Ὅθεν διὰ τὸν τοιοῦτον φιλανθρωπότατον κατάστημα, χρεωστοῦμεν ἐν πρώτοις ἀπείρους εὐχαριστεῖας εἰς τὴν φιλανθρωποτάτην πρόνοιαν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ· ἐπομένως δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀνάτορικὴν εὐμένειαν τῆς Α. Μεγαλειότητος, καὶ εἰς τὰ φιλογενῆ αἰσθήματα τῶν Σεβαστῶν Πατριαρχῶν μας,

μετὰ τῆς περὶ αὐτῶν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ εἰς τὴν ἀκούραστον
καὶ σύμφωνον προθυμίαν τῶν Ἐντιμωτάτων Ἐφόρων μας, καὶ τῶν φι-
λοτίμων Συναφείων. Ἐπίσης χρεώστοῦμεν νὰ μακαρίσωμεν τὴν σύμφυ-
χον καὶ σύμφωνον τῶν ἐνθέρμων Συνδρομητῶν Ὁμογενῶν μας Ὁρθοδόξων
Χριστιανῶν. Πάντων αὐτῶν τὸν ζῆλον καὶ τὸν ἀγῶνα, ἀνταμείψοιεν
ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἔντε τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. ΑΜΗΝ.

ΤΕΛΟΣ.

